Број 60 У Нововом Саду, у недељу 14. марта 1904. Година XXXIX.

„Застава“ излази сваки дан осим понедељника и дана за свецем.

Цена је за Аустро-Угарску: на један месец 2 кр. 40 пот., на четврт године 7 круна. За Црну Гору, Србију, Немачку, Румунију и за све остале стране земље на четврт године 10 круна.

Народним бројевима од петка цена је: на пола године 2 круне, на целу годину 4 круне.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРІСРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

ИЗДАЊЕ ЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 пот. од сваке врсте оваких ситних слова.

Дописи шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „Заставе“.

Уредништво и администрација „Заставе“ је у кући г. Јов. Т. Чавића, на пијаци.

Рукописе не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 потура.

Телефон бр. 131.

Какав нам се отвара видик?

IV.

Пре него што завршимо, да прелистамо мало историју. Нећемо ићи далеко — најближа нам је прошлост XIX. век, а има још живих сведока, који му памте више од половине.

Покрет Наполеонов између осталог потресао је из темеља све европске државе у њиховој организацији. Запљуснуо је Балкан и хтео је да створи — Илирску краљевину.

Један од најочајнијих сукоба био је — обрана Боке Которске и Црне Горе, под Петром I. (св. Петром). Инвазија на српски Дубровник, окупација Далмације итд. требала је да отвори пут на Балкан наполеновој војсци. Црна Гора с Боком се јуначки држала и према њему и према Турцима, а заставу слободе је високо био подигао, најпре Карађорђе, доцније Милош у данашњој Србији. И Босна није мировала. Било је паша, који дадоше народу (рајн) оружје. а босански везир Хусејин-капетан, змај од Босне, повео је и Бошњаке да протерају Шамлије и Анадолце и да пођу на Косово, да тамо задобију оно што је на Косову изгубљено, да извојују Босни независност!

У то доба није била у Загребу пробуђена ни идеја Илириства а камо ли Хрватства.

У Далмацији — по градовима — влада је талијанштина. Силни Далматинци су поталијањени, у неких остадоше имена словенска, у неких пак преведоше (ма и сакато) имена на талијански...

Променом управе почело се мењати. Наишла је управа аустријска с немачким језиком и католичком (па и унијатском) вероисповешћу. Народ се бунио, бунио се и Дубровник, бунила се Бока — али увек као Срби. Мир на Кнезлацу са бокељским устанима закључише владика Петрановић и ђенерал Гавра Родић, обојица Срби, зато их и послаше. И наш народ овде има од два столећа своју српску, народну цркву, а скоро 70 година своју народну гимназију у Карловцима пре Хрвата, а књижевност — у овим крајевима — давно је почела пре него у Хрвата!

У Босни је било нешто, врло мало католикика, нису имали до окупације ни владичананства, него „апостолски викаријат“ у Фојниницама; најугледнији представник католичичке цркве и његова свештенства, био је Фр Фра-Грга Мартић, али — још ни данас није ре рекао да је Хрват.

У Хрватској и Славонији, почетком седамдесетих година, влада „бана пучанина“ (Мажуранића), затвара српске школе, забрањује се Србима ићи у српски и црногорски рат, а нарочито у босанско-херцеговачки устанак; јадни бегунци, који се пребегоше преко Саве и онамо у Далмацију, наговарају се у најцрњој нужди, да прелазе у католичку веру и тако се наставља рад, који је ето, пре две и по године довео до загебачког вандализма!

У целој Хрватској и Славонији ницале су новине као печурке, сећамо се добро попа К Кукиног „Сремског Хрвата“, а ту је још у животу лист унијатског попа Максисима. О. Максим је одмаглио некуда у Америрику, али је остало његово духовно „ишчадије“ — „Хрватски Браник“. Треба ба чуда ради прочитати само један број, па видети, шта се ради, како се напада, и запитати се: можемо ли с њима?

Почетком седамдесетих година отвара се унинверзитет у Загребу. Срби — наравно — плаћају порез, а професор је био један и једини Србин (Вељков) али не зато, што н није било способних Срба, него зато, што за то место (хемију), нису могли да нађу другог. Пре универзитета је отворена акакадемија наука, којој је глас подигао баш С Србин Даничић, а пре академије је српско народно новосадско позориште дошло у Загреб, чланови му остали тамо и створило се — хрватско земаљско казалиште...

И тако се нит провлачила... дошла је и Гундулићева прослава у Дубровнику, али још пре ње општински избори, који су показали целоме свету, како прави Дубровчанин осећа и мисли.

Чудо је било: у Дубровнику Срби, али не могу никако да пошаљу Србина заступника у царевинско веће. Међутим, ствар је чиста и јасна: у Дубровник долазе да бирају заступника и Хрвати (чакавци) са Јадранских Острова.

Срби поврвеше на прославу, одоше пуне две галије. Дођоше и Хрвати, на челу са попом Бјанкинијем и Чивутом Франком. И котарски поглавар Маројчић хтео је да изазове, бранећи, да се положи на споменик венац српског краља. Али, он је морао (услед више наредбе), своју забрану да повуче, а Франк и Бјанкини утекоше главом без обзира.

И један и други писаше, како су „узели у посјед“ Дубровник за Хрвате...

Али, ово је најлепше.

Венијамин Калаји, мађарски историк, написао је историју српског народа, српском преводу написао је предговор и преводиоцу захвалио, и сам, превод свога дела за Босну — забранио.

Јагић, научњак слависта, знао је и читао је, да је најстарије српско писмо (повеља), писмо Кулина босанског владара — и он, пре кратког времена, доказује „са научњачке висине“ — да је за језик, којим се говори у Босни — најбољи назив „земаљски!“ Наравно, Јагић је друкчије мислио, док је био професор у Русији!

Сад уз те најкраће обележене крупне ствари, кад се просмотри сијасет ситних, онда се добија ужасна слика.

Ко то ради?

Они исти, који су у своје доба хтели централизацију под латинским, па немачким језиком, доцније под католичком вером.

Они исти, који су раздвајали немачки народ на протестантски и католички.

Они исти, који су поделили данашњу Италију на два дела и створили две књижевности: тосканску и млетачку.

Они исти, што разбише унијом Румуне, Русине, па и Србе; што помешаше Србе и Румуне, да их после заваде; они, што завадише Србе и Хрвате, што завадише српски народ са хијерархијом, што потпомагаше овде Вуков покрет у Србији (преко Хадића) „славјано-сербски језик“, они исти — што створише расцеп између

ПОДЛИСТАК.

ЕСКИМО.

Сигралиште је леп, удобан, пространи врт, са сенатим дрвећем, језерима и ливадама.

Име је добио отуда, што се по њему деца сиграју и у јаварним летњим данима, навикавају на лепоту и гужву.

Осим тога се деца ту уче разним вештинама, да јаше на слону, камили или ноју, као да ће то по њихов касњи живот бити од великог значаја.

Са највећим напором, негују се ту разновесне животиње, као јелени, пси, овнови, паунн итд. Види се и по који биво где прежива, матора кенгура или мршава лама. И да се не би заостало у просвети, показује се спутан у кавезу и најплеменитији сисавац, човек. У добу практичке учености и препредене цивилизације, мора се одговорити и том захтеву. То је одбор признао и после дугог тражења, постигао је успех, да је и сама критика била изненађена.

Неки американски барнум продао је одбору за две хиљаде једног ескима, заједно са потребним за то прибором. Та ретка ствар смештена је на најлепшој тачци врта, и снимљена је у много примерака.

По зидовима варошким и по околини лепрпао се читав рој великих жутих, црвених и белих објава. На њима је био црвен лик човека са у ушиљаном косом, а испод тога исписано је било само ово:

Ескимо

може се видети на Сигралишту.

У и исто време донеле су и новине на својим четвртим странама, омнибуси на својим прозорима, трговине у својим излозима и кафански столови, слике тог човека, које су израђене са великом вештином и које су будиле у човеку радозналост, одвратност и ужас.

*

Цветне недеље први пут се ескимо Тоголор приказао публици. Врелина сунца љуто га је вређала, јер је морао да има на себи и своју беелу медвеђу бунду. Неповерљива публика не би трпела, да је у обичном, лаком оделу.

Тоголор је хтео баш да легне на сеновиту траву, кад га је стражар једним мигом позвао да из своје ограде шета, пред лицем силна радозналаа света.

Прваа појава Тоголорова напунила је касу. Безбројне рекламе разбуктале су велику грађанску радозналост; чак је дошло и до научних разлагања. Поворка веселе, несташне и налицкане деце, гурала се у прве редове, и очепила је многу угледну личност. Ту су и сироте и ббогате породице, ту су васпитни заводи са млладим отменим шипарицама, војна лица са белим вуненим рукавицама, ђаци средњих завода, богослови, болни, које возе на колици и тт. д.

И у овом друштву говорило се тако разноврсно лудо, глупо и ограничено. Једни су тврдили да је ескимо људождер и да се алапљиво, као бели северни медвед баца на сваког путника; други су тражили сличности између Тоголора и својих познатих.

Тврдило се, како му се може приближити само чувар, који га храни. Један од оних шаљивчина, који увек граде хунцутарије, на рачун глупости публике, показао је прстом на једног снажног мрнара, који је случајно туда пролазио и рекао је: »Овај га је човек уловио.«

Једно детешце дебелих усана бацало је кроз ограду мрвице од хлеба, а родитељи његови да попуцају од радости и смеја.

Дакле да конкурише са дивљим животињама морао је да напусти своју домовину, и све што је љубио.

Да би разоноћавао ове равнодушне и немилосрдне гледаоце, морао се поверити странцима, које у Иргоноку нико познавао није; дивном храброшћу прекосио је и тајни пароброда и локомотива.

И промене тог жалосног путовања, почеле су да у овом младом човеку убијају снове сретне љубави и радосног повратка. Његово измучено срце љуто је трпело.

Срећан је у веће легао погођен сунчаном врелином а грознице разбиле су његове мрачне мисли.

*

Пуних три месеца дана изазивао је Тоголор радозналост посетилаца. Целог дана ишао је горе доле, и кад га нису на то позивали;

Русина и Пољака, а такође сад — рат за правопис међу Русинима у Галицији!

Међу Немцима се пише латиницом и готским словима — па је опет иста књижевност — а Хрвати би силом хтели да збришу латиницу.

Да, „Обзор“ пише „дипломатски“ и доказује, да је **универзитет у Загребу и академија** требала бити средиштем науке на Балкану; Франк се задовољава, да Хрвати буду „мост западној култури на Балкан“.

А Срби: Треба да се одрекну православија, јер су већ „политички“ Хрвати, да се одрекну ћирилице, да се одрекну имена и да помогну стварати велику државу „у оквиру Хрватства“ „од Балкана до Триглава“... И Босна и Херцеговина, Црна Гора, Бока, Србија и т. д. — све су то хрватске земље!

Наравно, кад се и до год се народу тако пише, тако **придикује** у цркви, тако говори у сабору — мора га вређати успех српски, кад је папа морао да пристане на жеље српског народа и повуче своју наредбу (breve) у тако званом светојеронимском питању, то их мора вређати.

То је био успех **српске** народне политике, и некадањи, свесилни папа — поклонио се пред величанством српског народа и својим највернијим католицима, Хрватима избио једино оружје из руке — да не може бити Србин ко је католик!

Зато ми желимо: слогу између Срба и Хрвата удешавати на чврстој основи. Са те основе, па ма и касније: **Нека изиђе на среду једна организована странка са позитивним захтевима и тачно обележеним програмом, нека стави свој рад на солидну основу али — пре свега — мора представљати народ. Иначе се не може оправдано и искрено говорити о некој слози и радовати се заједничком раду, а не знати тачно, ни с ким ни како?**

СЗ.

Нови Сад, 14. марта.

Покор у автономији. Познато је што решио саб. одбор у ствари Текелијиног фонда. И разуме се, не допада се „Бранику“. Он каже: **„Данас је патријарх Бранковић потпун господар у нашој атономији. Каса народних фондова мора слушати њега, а не саборски одбор. Али је морало тако бити кад се саборски одбор ставио у противност и изазвао конфликт са патријархом Бранковићем.“**

Дакле, да се саборски одбор сложио се с патријархом Бранковићем, све би било лепо у нашој автономији. Могли су јој заједно ломити врат, па и проневеравати.

И ово је доказ, колико је сати данас код „Браника“. Годинама је та опирача служила патријарху Георгију тајно, а хвалила се јавно да служи народу. Данас је пала образина. Данас је „Браник“ бацио на страну сваку притворност и постао јавни измећар оца Георгија. Као такав после доказује, да не ваља што је радио саборски одбор. Суд се неће, вели, упуштати у суштину његове тужбе. И још пише да је саборски одбор требао место тога, „да је кратко разложио, кад се може и сме променити цел фундације и који су надлежни фактори за такву промену, па да се позвао на дотичне параграфе кр. рескрипта и саборског устројства“.

Дакле то је требао саборски одбор да ради?! Та то је он урадио Бог вас видео, и то не „укратко“, него врло опширно, пре два месеца. Ал то што је законито, није се узело у рачун и данас је већ исплаћен новац коме не треба. Данас се мора ићи за тим, да се тај новац врати народним фондовима, ако има закона и правде и судова у Угарској. Хоће ли смети наши судови да узму ту ствар у претрес, то ће се показати. У Енглеској би, у свакој правној држави би, а и код нас би требали. Саборски одбор је урадио што је морао, ако је хтео да брани автономију и њене фондове...

Док саборски одбор овако, дотле се препоручују „Браниковци“ патријарху Георгију и државној власти. Треба растерати радикални саборски одбор, који је „неспособан“ „и у највећој мери самовољан“.

А онда?! „Браник“ износи за тај случај већ свој програм. Слушаће патријарха Бранковића, и ако дође до судара, он ће место свега „укратко разложити“ кад може што бити, па крај.

На овако подли начин још никад није српски син хтео да дође до власти.

Нови Сад, 13. марта.

Друштво српских књижевника, новинара и уметника. Сутра, у недељу, биће у Сремским Карловцима плавна скупштина „Змаја“, друштва српских књижевника, новинара и уметника. На тој ће се скупштини претрести коначно правила и биће одаслана на потврду.

Данас нема иоле културнијег народа, који нема овакво друштво. Ми Срби у Аустро-Угарској немамо га. Немамо га у времену, кад се удружују већ и надничари и пекарски шегрти. Немамо га и ако је то, што га немамо, срамота по добар глас нашег културног живота.

Наше су прилике такве, да је прилично мучно створити ово друштво. Али је још мучније остати без њега. Баш је то друштво позвано — да створи, мимо све остало, сношљивије прилике и боље дане. Ако и не одмах и одједаред, а оно повремено и постепено.

Нацрт правила друштва „Змаја“, како их је израдио одбор, у нечему су шира од правила сличних друштава. Јер та правила обухватају у себи не само књижевнике и новинаре, него и уметнике.

И то је добро тако. Нас је мало, па не можемо да се цепамо. С друге стране је нацрт правила мало стешњен. Стешњен у делокругу. А и то нам изгледа добро. Да се усредсредимо, па и утврдимо најпре у оном што је најпотребније, па и најлакше, а после се може ићи напред.

Основи, на којима ово друштво започиње, скромни су. Али ако буде воље, заузимљивости и свести, ово друштво може да буде по наш културни живот од великог па и огромног значаја. Ако је до народа, он верује у потребу, па и у могућност овога друштва. Он је већ даривао дете пре но што се ето родило. А то много значи.

Па и иначе! У нас има данас листова, који имају чак и свога директора, а још да нема друштва књижевника, новинара и уметника. У нас се баш последње две године створила још два нова друштва „за издавање српских књига и новина“: „Српско Коло“ у Загребу и „Браник“ у Новом Саду. Народ верује у потребу развитка, он даје свој новац на деонице, а српски књижевници, новинари и уметници — да остану зар где су и били?

То је немогуће. И зато поздрављамо друштво „Змај“ са речима онога, чије име носи: „Треба хтети, треба смети, па да видиш куд се лети!“ И желимо му родољубива и смишљена рада. Успех тада неће изостати.

Београд, 12. марта 1904.

Одбор српско-руског братства упутио је народу Србије овај проглас: Од како је на далеком истоку велика и моћна Русија изашла на ушла у рат, који је на се привукао најживљу пажњу целога света, у свему Словенству силно се заталасало осећање братске узајамности и у необичној снази појавише се симпатије за велики руски народ. Русија, заштитница Словена, јемство и одбрана велике словенске идеје, одједном је обасута изјавама братске љубави и борба, коју она води за цивилизацију и просвећеност, постала је заједничко словенсво дело.

Српски народ, никад не заборављајући, колико му је Русија моћно помогла у најтежим приликама за њега, сећајући се увек са дубоком

ишао је дркћућим, хитрим корацима грабљиве животиње, која је затворена у кавезу, при томе је јео врло мало и опадао.

И душевна снага му је венула, но о том није нико ни слутио, јер нико није умео с њим да говори.

Па ипак је Тоголор имао једног пријатеља, својег суседа, морског пса. Кад је мислио да спава све особље сигралишта, провлачио се ескимо кроз прозор своје ћелије, успужао би се преко ограде од жица и посећивао је ову животињу — последњег пријатеља, који му је преостао.

Тада би се оба пруђили на траву поред базена и споразумевали би се.

Тоголор је својем другу по све тијано звиждао малодије своје домовине, и причао би му мирно, искрено о својој несрећи; молио га је за савет.

Морски пас стрпљиво га је слушао, са прекрштеним шапама, и за време месечине посматрао је са великим, благим очима својег суседа.

Тако су ноћи брзо пролазиле. Једаред га при тој ноћној посети његовој и изненадише. Нису га мучили већ су га само натраг у ћелију одвели. Стражари су волели овог скромног, мирног становника Сигралишта, који није гурао ни ногама ни рукама и никог није у једао.

И да би било нове рекламе, одведен је Тоголор једног вечера у позориште.

За скупоцене ћилиме и вилинско осветлење није имао ескимо никаква смисла, јер по тим степеницама пео се исто тако тешко као и по свима другима а јака светлост вређа а је његове дивље очи.

Али већ при почетку преставе наоштрио је и очи и уши а кроз разјапљене ноздрве усисавао је музику. Страсно је гутао. Одушевљавао се за преставу, која је приказивала несретну љубав, и почео је плакати.

А пред његове исплакане очи искрсавале су слике из његове домовине. Кад се на позорници приказала слика снежног и леденог краја, Тоголор је плакао још више. Устао је, испружио је руке и говорио је својим неразумљивим језиком.

То је био страшан шкандал и околина је почела бурно протестовати. Нарушио је мир.

Кад су Тоголора његови пратиоци натраг тргли, погледао је зачуђено час једног час другог, умирио се и сео је.

Јад, напор, својевољно оскудевање, климатичне промене и ноћи, које је провео на пољу са морским псетом, излегоше у ескиму сушицу. Ова озбиљна боља нагло је напредовала с јесени. У пркос томе Тоголор је у свом урођеном разумевању о дужности верно вршио свој посао. Још у октобру видели су га, где непрестано шета иза своје ограде по опалом, увелом лишћу, са оголићеног дрвећа, које се издизало над оградом. Посетилаца бивало је из дана у дан све мање, а учтива деца гонила су своје мајке, да им набаве нове насладе, нова уживања.

Тоголор је добро увидео, да је његова скромна улога свршена, и држао је, да ју је поштено одиграо. И као што је код сушичних случај, варао се у својем здрављу и надао се.

Градио је планове за будућност и није се бринуо о препрекама. Кад и кад је био тако уверен у будућност, да би се тихо насмејао, но суви кашаљ брзо би му и тај тихи осмех прекинуо.

Видео је себе, где прича својим земљацима, о свему, шта је у далеком свету проживео, и у својој безазленој лукавости, измишљавао је приче, у којима је починио велика јунаштва.

И слика његове мале веренице Илигнике живо му је излазила пред очи. Имао је већ забележене и све оне поклоне, које ће јој однети.

Једног му дана слаба снага није допустила да устане. Тоголор је узео да је то врло потребно за његово опоравлење, пре но што се крене на далеки пут.

Самртна борба трајала је само неколико дана.

На послетку, једне тихе, благе вечери, издахнуо је са именом своје веренице на уснама.

Другог дана умоташе лепог Тоголора у грубо парче платна и саранише га у малом гробљу.

*

Кратко време после тога писао је онај американски барнум управи Сигралишта, и молио је, да се ескимо испуни и да му се онда пошаље.

Прерадио Миле.

захвалношћу прошлости у којој је Русија помогла, да се положе основи самосталности и слободи Србије, од првих дана руско-јапанске војне једнодушно је и међу првим словенским народима, манифестовао своју чисту и несебичну оданост Белом Цару и великом братском руском народу. Ми Срби, колико нас је год, свом душом својом стали смо уз своју вековну заштитницу. Дајемо јој то, што је у нама најчистије и најлепше, жалећи што нас судбина није омогућила, да јој и на други начин покажемо, колика је велика братска љубав наша.

Русија је силна и непобедна и сама себи довољна. Њој су драге наше симпатије и помоћ наша потребна јој је само као живи доказ нераздвојних веза, које везују два братска народа, као нова манифестација несаломљиве словенске заједнице. Уз то је та помоћ, ма колика да је, израз најискренијих жеља свега народа нашега. Охрабрени расположењем, које у Русији влада према тако видно посведоченој љубави народа српског и изазвати жељама, које се свуда у народу нашем опажају, потписани су примили на себе дужност, да између многобројних српских синова, који су изјавили жељу да се драговољно боре за част и славу Русије и идеју словенске солидарности, одабору и организују један добровољачки одред, који ће у руској војсци представљати братску љубав Срба.

Са дубоким уверењем, да ће његози трудови бити крунисани успехом, да његове мисли и осећаје дели васколики српски народ, Одбор руско-српског братства овим апелом обраћа се свој браћи Србима и позива их на упис у добровољачки кор. Сви они, који су раније изјавили жељу да као добровољци пођу у руску војску и сви они, који сад то желе, нека се јаве одбору. Све појединости и услови, које је потребно испунити, одбор ће накнадно објавити.

У Београду 8. марта 1904 год.

Председник одбора руско-српског братства
Ђенерал Мих. Срећковић.

Потпредседник
пвотојереј Милан Ђ. Ђурић,
народни посланик.

Секретар
Мих. Ђурић, трговац.

Чланови: Аца Борисављевић, држ. саветник; Ђор. А. Генчић, нар. посланик; Јаша Продановић нар. посланик, Љубомир Живковић нар. посланик, Милан Богићевић, државни саветник, Милан Павловић трг., Мих. Ранковић, нар. посланик Никола П. Николић, потпредседник нар. скупштине, Ст. Д. Рибарац, нар. посланик,

---

Руско-јапански рат.

Један лепи сан јапански и опет се разбио. Нарочито у последње време много су трубили и Јапанци и њихови пријатељи, о концентрисању и кретању кинеске војске и о сукобу, који је настао усљед тога између Русије и Кине. Но тај се сукоб мирно решио. Кина се одазвала захтеву Русије и генерали Ма и Јанчикај повукли су своје војске са манџурске границе и десне обале реке Лиау. Војска кинеска не налази се више у близини бојишта и кинеска влада спрема нову одлучнију изјаву о својој неутралности. — Јапанска влада, чим је чула за ово, пожурила је са изјавом, како Јапан и не жели, да се Кина умеша. И ко сад не верује у искреност јапанску?!

Из Кореје стижу све гори и гори гласови о варварству и отимачини јапанској, и о незадовољству Корејанаца против Јапана. У Кореји су сад потпуно на чисто, да је оним уговором, између Кореје и Јапана, уништена самосталност Кореје, изгубљено све. За то је и долазио јапански изасланик Ито, да умири корејански двор и владу, са разним лепим обећањима. Но све је то узалуд. Не помажу ни прогањања ни апшења, у Кореји је незадовољство све веће и ако не пре, а оно први неуспех Јапана дићи ће Корејанце. Кад су већ Јапанци и после уласка својег у Сеул, силом изнудили онај уговор, нису смели продужити са пљачкањем, убијањем и прогањањем.

Извештај руског генерала Пфлуга побија све оне силне извештаје јапанско-енглеско-о-чивутске о продирању јапанске војске у Кореји и Манџурији.

Најајновије вести ове су:

Извештаји из Мукдена.

Генерал Пфлуг послао је из Мукдена у Петртроград овај извештај: Енглеске вести о о прелазу јапанском преко реке Татунга, а, као и о бојевима њиховим са Русима, за тим да је отворен пут јапанском продирарању на кланац Мотијен, где се наводно налази једно јако оделење руске војске, , пука је измишљотина. Из истог извора а потичу вести и о судару код Сенчена

Повлачење кинеске војске.

Из Лиау јанга стигла је у Петроград вест, да је кинески генерал Ма пренео свој логор у Тунгчу. Његове чете повлаче се са Шиинминтуншке жељезнице натраг на запад. Гувернер Јанчикај налази се у Тијенчинуну, његове се чете враћају у свој првашњи логор о Таотингфу.

Куропаткин и Линђевић.

Кадад је главни заповедник манџурске војске Куропаткин стигао у област преко Бајкалску, генерал Линђевић поздравио га је брзојојавом, у ком вели и ово: Војска једва чека, да се освети непријатељу, и са нестрпљењем се очекује ваш долазак код активне војојске.

Руска Балтичка флота.

Из вароши Сасница, која лежи на острву Рујану у (Риген) стигао је у Штетин званичан извештитај, да је у четвртак после подне прошлала онуда правцем према западу руска флота, , која се састоји из 15 бродова.

»Браниковим« госама.

Веомама се сретним осећам, кад ме ви у вашем „Бранику“ „почаствујете“! Још да није тога, другдаш не б бих од својих силних послова ни знао да сам још живлв. Овако, прочитам који пут „Браник“, и онда лепепо се опипам, да видим: е — да ли сам то ја још? ? И онда тако на некакви начин осетим се, да сам јјош ту — у животу! А то је видите ретка срећа за мене. Но где је среће, има и несреће, јер ја сам јјако несретан, што још никако да стечем „благонаклоност“ „високе браниковачке тевабије“! И пробаоао сам свакојако, и да видите, не иде, па не иде! То о је прави „пех“ за нас радикалне „главешине!“ Видидим и умрећу, а нећу никад до те „среће“ доћи.

Па шшта мислите, како сам ја иначе пун „пеха“. Баш мени се мора десити, да на епарх. скупштини превидимм г. Вукичевића, „љубимца“ г. г. браниковаца. И таман да га ја некако смакнем, али дигоше се брануиковци, па не дају ни за живу главу! И како би мии дали свог „Мајтењевца“? Но, то би лепо било! Зза што су они ту, већ да чувају „своје људе“! И ссад ја, кад сам видео, шта сам починио, трзам рудоом натраг. А јок, недаду ми браниковци! Најпре плати! кажу. — Па да платим, кажем! А чиме? питам ја. — Сиђи доле недостојниче са потпредседништва епарх. скупштине, веле они. Добро, рекох, али онда молим да ми дозволите, да дођем на вашу главну скупштину, да се поправим, јер знате, ваших је акцијонара фирме „Браник“ мање, него штоо је чланова епархијске скупштине, па бих рад био да покажем да их знам све на памет. Јер, знате, увек је лакше запамтити мање људих, него — више, а с друге стране треба дати свакоме прилику, да може своју погрешку и поправити. Но видим господа славне фирме „Браника“ мрште се на мој предлог, но ја и опет, али без оног: errare humanum est, трзам своју реч натраг.

Али тек каквог сам још другог „пеха“ имао. То је просто за приповест! Постоји некакав „Школски Савет“ у Карловци. У њему да богме све по избор знаалци — правници светског гласа: Др. Полит, прота Борота, др. Ника Максимовић и т. д., и шта им би, не знам, тек ти они ни мање ни више, већ просто на просто изрекоше: који је школски управитељ биран на шест година, тај је привремени, а који није на шест година, тај је управитељ на ввеки веков амин! И да не каже човек, како је то висспрено! Председник, потпредседник, перовођа, туттор, све сами часници, могу само шест година седити, али управитељ, он може још и после — смрти! Умре и скупштина и све што носи част, алии управитељ, он стоји, он ће и после — смрти, јерр, знате, и он је чиновник, као што је и свештееник, учитељ! Управитељ кад скриви, метну му дисциплинарни поступак о врат, као год и учитељу, јер за бога, то добију сви о врат, који вуку плату!?

Јест, вуку управитељи плату и у Новом Саду и у Сомбору, а не знам, можда и у Бечеју. И за љубав те плате не могу г. г. управитељи да се ни после смрти растану ње! Ох ти лицемерије браниковачко, волијеш „устарабу“ више, него свој живот. И кад сад моја маленкост каже, није то тако, како г. г. Полит, Борота, Вукичевић (а и он је један вечити школски управитељ) кажу, они онда веле да то нема смисла, ја којешта измишљавам, ја незналица, игнорант и шта ти ја све знам.

Па сад отвори уста, ако смеш! Почни да тражиш „бистре“ појмове. И нек ми опросте читаоци, ако ме „Бранк“ силом гони, да потражим „бистар сос“ и у његовој глави. Жао ми је, што морам да овде најсвечаније изјавим, да такав у његовој глави нисам могао да нађем, јер тамо се — извините ми вулгаран израз — давно сталожио „цушпајз“, онај исти од увек погрејани купус, којим погреваницама они трактирају своје читаоце, причајући им о својим јунечким делима у угарском, троједничком, карловачком сабору, при одбрани Милетићевој и т. д. — То је видите све продукт прве „париске“ кујне.

Но доста о томе. — Та иста кујна уме и другачије ствари да скува. Тако је са највећим апломбом, у победоносном триумфу узвикнула: „Зар је чудо: онда, што је госпођиначка црквена општина са својом земљом тако зло прошла?“ Па сад молим лепо: не знам да — ли се то тиче мене или г. дра Илије Вучетића? Колико ја знам, др. Вучетић води истој општини парницу за неку земљу. Ја сам душе ваља водио неке ситне парнице за ту исту општину, но то су биле све због аренде. Ја сам те парнице добио и људи су уплатили општини свој дуг. Имам још једну, у којој тужи Момчило Тапавица црквену општину због неке награде. Но ова парница није готова. — И сад мени не остаје друго, већ да најпонизније умолим за високу милост „Браникову“: под којим бројем и код којег суда налази се та изгубљена парница госпођиначке општине? И тај одговор молим, да ми се за 8 дана безусловно даде, јер ја не могу ићи суду да тужим вас за клевету, кад тамо неће да дође др. Полит да одговара, већ све некакви пропали „назови-трговци“ и бирешн пазовачки, а такве, који ни читати ни писати не умеју, не желим тужити као писце чланака.

Но ако вас сврби знати, како се парнице водиле и воде, радујем се, да вас и тиме могу послужити. Хвала богу др. Полит и др. Вучетић водили су и воде доста парница и правних послова као н. пр. парницу гардиновачке црквене општине против политичне општине због неких 140 јутара земље, парницу госпођиначке општине против Јаше Вуковог, Јотине парнице и један велики број фондовских парница. — Ако је до тога, ја сам ту, да ми се докаже: шта сам све погубио, али немојте да се стресате, кад вам поднесем под нос, да и своје рођено омиришете. Јер ја волим правду и истину не само за себе, већ и за — вас.

Толико да се разумемо!

Др. Бранко Илијић.

Писма из Источне Азије.

XVIII.

Господине уредниче!

Јесте ли слушали у свом детинству причу о оном великом, великом рату?

Био велики, врло велики рат. А војске ишле, ишле, ишле. Напослетку стигле до дугачке, дугачке ћуприје. А те ћуприје биле узане, врло узане, једва је преко њих могао прелазити један по један војник. И војници су прелазили, прелазили, прелазили.

— — — — — — — — — —

— Но? А даље? Шта је било даље?!

— Чекајмо док пређу, сад још прелазе.

Дакле господине уредниче чекајте док пређу војске дугачку, дугачку трансибирску железницу и испроваљиване, узане, узане путеве Кореје, па ћу Вам продужити причу о великом, великом рату у Кореји.

А донде ми допустите да Вам испричам: зашто нисам отишао јуче преко Будимпеште, Кашаве, Одерберга и Петрограда у источну Азију.

Нећете да ме чујете. Па добро де! Примио сам јуче Ваше писмо у коме ми пишете, да Вам не запремам место у листу са мојим вечитим измотавањем: Зашто нисам отишао »јуче« преко Будимпеште и т. д., на бојно поље. Вами је све једно зашто нисам. Него ако опет заостанем, и краће је и истинитије

да Вам кажем само толико: »Још сам ту!«

Е па добро. Дакле још сам ту! А док војске иду, иду, иду и док не стигну на место, опасност није блиска у источној Азији. Али је велика и блиска опасност овде у близини Новог Сада, у Сремским Карловцима. Само још једаред да спавамо, па је опасност ту. (Ал нисам добро реко. »Још једаред да спавамо,« то могу употребити само мала деца у место реч: »сутра«. А ми одрасли, који често пробекријамо или иначе пребдимо ноћ, на место да спавамо, неможемо говорити тим детинским језиком.)

Дакле већ сутра може да наступи опасност. Сутра у недељу 14. о. м. је у Ср. Карловцима главна скупштина »Змаја,« друштва српских књижевника, новинара и уметника«. А »Браник« је био тако добар, да из чиста срца и родољубивих побуда упозори српске књижевнике и новинаре, да не иду онамо, јер се могу намерити у вучију чељуст.

Као што видиде »док је нами, док је нами нашега »Браника«, бар ми који смо иоле паметни, не можемо ући ни у какво зло. »Браник« замерио већ првој речи, којом почиње нацрт правила, и моли да га не разумемо криво. Та прва реч је: »З м а ј«. А ту, и без молбе, неће га нико разумети криво, ко га — познаје. На првој конференцији српских књижевника и новинара која је била у гостионици код »Кир-Мите« био је 21 српски књижевник. »Браник« не може да нађе оног 21-ог те је чуо, да је тај 21-ви био главом гостионичар »Кир-Мита«.

Е сад молим Вас, ко би ме могао боље обавестити о свему од »Кир Мите?! А можете мислити да ми није тешко отићи до Карловаца, мени који се спремам да сутра зором кренем преко Будимпеште, Кашаве, Одерберга Петрограда чак у источну Азију.

Наиђем на Кир-Миту у кујни, извадим из џепа »Браников« чланак и питам га: Кир-Мито шта ће бити овде сутра?

Он показа на празну бундеву, којој су извадили семе и утробу. И рече: Врло добра бундевара, ето из овог.

Зар није красан човек тај Кир-Мита?! Он из празних бундева гради бундевару, а не пушта да му пишу празне бундеве новинарске чланке.

А шта ви тражите Кир Мито у кујни?!

— Па ја сам директор моје гостионице.

— Какав директор?

— За бога, сад не знате шта је директор Има већ и код вас Срба директор новина, па има директор гостионице.

— Па онда?

— Па онда морам бити у кујни, кад сам директор. Јер да изађе из моје кујне што загорело и рђаво, гости би ме питали: Шта је ово Кир-Мито? Онда ја за то одговарам. Не могу казати, иди питај судоперу! То могу тако радити директори новина, али директор гостионице то не може, јер зна да је он одговоран.

— Молим Вас Кир Мито кажите ми само још ово! — Што вас дира »Браник?«

— Срде се »од ота фела« многи на мене, али ја нисам крив.

— Шта сте им радили?

— Зато што сам уредан човек. Кад правим зеца, дивље патке, рибје чорбе, ја свуда метнем што му треба, па и лаворово лишће, што се зове »лорбер блат.« Метни лорбер ту, па метни тамо и онда се много троши на годину. И сад неки мисле по својој памети, ја сам им крив, што за њих не стиже лавров венац. Бајаги Кир-Мита метнуо све у »пац«. А није због тога. Верујте није...

Мислио сам у себи: — доста сам задржао човека, па дај да се вратим у Н. Сад. И онако морам сутра зором знате већ куд.

Кад уђем у железнички воз, неколико путника разговарају о скупштини српских књижевника и новинара.

Сви хвале »Браник«, да не може бити лепше. А један вели: Евала му!

Други додаје: — Сећате ли се, како је било са »Браником« кад се покретале земљорадничке задруге. Па кад се држао велико бечкеречки збор, због тога да тражи сазив српског народног црквеног сабора? Онда је био у »Бранику« позив, да бечкеречани с батинама растерају свет са збора. А сад ни разговора о том. Ни издалека не тражи да с батинама растерају скупштину српских књижевника, новинара и уметника, него само братски и пријатељски опомиње људе, да не иду у вучију чељуст и најучтивије наговештава, да у правилима не ваља прва реч.

Сви одобравају и веле: — Признајемо признајемо, и евала му за то. Шта је истина мора му се признати. Поправља се!

Но да завршим ово писмо. Доцне је већ, а ја сутра зором кренем преко Будимпеште, Кашаве, Одерберга, Петрограда у источну Азију.

Ваш искрени извештач
из Источне Азије.

Вести из места и са стране.

Не дирајте у „Нови Србобран.“

Било је одавна људи, који су растелалили да њих не бије тане, па да и ее пуцају на њих. На ову „виспрену“ мисао дошао је и „Нови Србобран.“ Обавештава своје читаоце, како је неке чланке у „Застави“ против „Н. Србобрана“ писао др. Миша Михајловић, па онда на крају испричава, како се сад др. Михајловић разболео од тог писања. — Дакле у памет и не пишите против „Н. Србобрана,“ ако хоћете да будете здрави и дуго поживите на земљи. Каквих све нема на овоме свету — новинара.

Посвећење архимандрита Летића за епископа,

биће 14. (27.) марта 1. У очи дана рукоположења 13. (26.) у 4 сахата по подне извршиће се „наречение“ у св. Саборној цркви. 2. Истога дана и у истој цркви служиће се свенощно бдење, на које ће први пут звонити у $5^1/_2$ сахати пред вече. 3. На дан рукоположења звониће први пут на архијерејску литургију у $8^1/_2$ сахати пре подне, на којој ће служити и патријарх Георгије са владикама, Лукијаном будимским и Митрофаном бачким. После службе ће му предати „штаку,“ и он ће одржати говор и тиме ће бити цео чин готов.

Словенци у Корушкој.

Тамошњи Словенци прегли су, да извојују себи права као народ, да се отресу немачке превласти и насиља. У тој својој борби почињу свој рад у општинама настојећи, да ту извојују себи своју словенску већину. Тако је недавно био избор општинског већа у Билчеваси и Вешчи, те су за одборнике изабрани све сами Словенци. Са друге стране Немци на сваком кораку чине им сметње и насиља. У Целовцу су Немци замазали кућу у којој је филијала Љубљанске Кредитне Банке, дигли су таблу с банчиним натписом, писали писмо банци у којем се прети банци. Власти се праве невеште на све ово, пуштајући Немцима да мирно и без сметње врше своју „културу“. Исто тако су замазали кућу блатом у којој станује познати словеначки родољуб и адвокат д-р Брејц, који је развио живу акцију за буђење народне свести међу Словенцима у Корушкој и за народну организацију. Сва ова насиља пангерманска нека не застрашују браћу Словенце, него и на даље истрају сви са својим вођама у тој својој тешкој али часној и родољубивој борби.

Кривци за несрећу код Билеће

Сећаће се наши читаоци, како су силни војници летос страдали на маршу према Билећу (у Херцеговини) јер попадаше силни мртви од ужасне сунчане жеге. Вођена је истрага и кривци осуђени: пуковник Гринцвајг на 5 месеци затвора, пуковник Терек на два месеца; ђенерал-мајор Драгони, потпуковник Бачински, мајор Неделку и још друга два официра решени су од онтужбе. Тако се ето завршио суд због те ужасне несреће, где због неразборите неколицине толики људи погубише главе!

Жеља чешких „Соколова“ руском народу.

Управа главног санеза чешких „Соколова“ послала је овакав телеграфски поздрав руском народу, преко уредништва „Рус“.

Соколови краљевства чешког, маркграфства моравског, војводине Шлезије и доње Аустрије шиљу братском руском народу искрену словенску жељу за победу и славу руског оружја са соколским поздравом „Na zdar“.

Победа и слава руском оружју. Да живи света, моћна Русија, мати свију нас Словена. Ура! (Соколска удружења у чешким земљама броје до 300 хиљада Соколова. Ур. „З.“

Тифус у Паризу.

У Паризу је избила редња, тифус (врућица.) Париски магистрат је издао проглас на становништво, у коме поучава свет како да се влада, како да пази на јело и да кува воду и да на тај начин убије заразне клице у води, које изазивају врућицу.

Брзојави „Застави“.

Стигли 13. марта.

Из угарског сабора.

Будимпешта. У сабору саопштава председник о 12.000 круна, које је на сто сабора положио Золтан Пап. Он је упутио тај новац финансијској благајни, као имање које нема госе. Сабор усвојио привремену финансијску нагоду с Хрватском и Славонијом и предлог о чиновничким кауцијама у трећем читању. Идућа седница је 12. априла по новом.

Будимпешта. У горњем дому претреса се индемнитет. Фрања Зичи, не усваја предлог јер влада не помаже католике. Прозвији критикује владу, која подлеже страним упливима.

Руско-јапански рат.

Токијо. Јапанска флота утопила је за време бомбардовања Порт-Аруура седам бродова при улазу у пристаниште, да би затворила улазак. (Није стигла до сада вест о каквој најновијој борби код Порт Артура, а ако се ово односи на последњу борбу од уторника, онда је та вест без сумње лажна, јер званични руски извештај је јавио, да нападај непријатељски није нанео никаква већа квара. Пр. Ур.)

Лондон. 4500 Руса прешло је Јалу код Анчауа. Између предстража долази до непрестаног чаркања.

Петроград. За војног министра наименован је шеф генералног штаба, Захаров.

ПРОДАЈА ВИНОГРАДА.

Другог априла о. г. по новом календару, на католичку велику суботу (а 20. марта по нашем календару) **продаваће се у општинској кући у Каменици у 2 сата после подне десет јутара тако званог**

„пиварског винограда“

у каменичком атару. власништво Кристића, Таушановића, Красојевића и Михајловића, **код јабланова, недалеко од штифта, према граду Варадину, а у непосредном комшилуку винограда и виле адвоката дра Гезе Хорвата и пивара Винклера.**

Вадијум је 2500 круна.

Виноград је у добром стању. Земља је изврсна а положај је ванредно леп.

270 1-2 **Сувласници винограда.**

РЕМАТИЗАМ И КОСТОБОЉА

лече се са ликером »Година«, од апотекара Рафаеле & Г. Година у Трсту. (Raffaele & G. Godina — Triest). Цена једној флаши 2 круне. Из Трста разашиље се најмање 3 флашице за 7 кр. 20 пот. за готов новац унапред или уз поузеће (Nachnahme).

24 85—

Заборављена тврђа.

Роман у три дијела
од **В. Н. Немировића-Данченка.**
С руског преводи: **Вељко Лукић-Новица.**

(Наставак) (93)

— Амедо! Клекни поред мене! Овамо... Клекни.

Амед клече.

— Говори за мном! Чујеш! Говори за мном! „Вјерујем у једног Бога Оца...“

— Вјерујем у једног Бога оца.

— Оца сведржитеља, створитеља неба и земље, свега што се види и не види. И у једног Господа Исуса Христа, сина божјег...

Мехтулин такође поклече у другом ћошку барутане.

У свечаној тишини, што владаше у барутани, а поред уздрхталог црвеног пламичка кобног фитиља, разлегаше се тијано и искрено ријечи символа. Глас дјевојчин, испрва несигуран и плашљив, постајаше све одлучнији и силнији, и „очекујет васкрс мртвих и живот будућег вијека“ изговори она са таквим свечаним заносом, е се Амеду од једанпут причини, као да се срце његово растворило, да уђе у њ нешто свијетло, сјајно, бесконачно...

— Је ли то све? — запита он тијано. — Све?

Опет се отворила врата, и опет скупа са свјетлошћу и топлином продрије у барутану врева и урнебес бијесна окршаја. У барутану уђе свештеник у одеждама и са крстом у руци. Спазивши гдје Амед клечи, он га лагано прекрсти.

— Спремни? — запита он Бризгалова.

— Јесмо, бађушка!

Свештеник поднесе му крст и Бризгалов га цјелива. За њим приђе Нина крсту. Амед био неодлучан. И он је хтио да цјелива „Ису распетога“, али је мислио, да ће тим увриједити свештеника. Овај је спазио колебање његово и смјешкајући се благо и весело, приђе к њему. Амеду се учинило, као да га нешто са крста задахну неком дивном силом, и од једанпут би му тако мило и добро око срца.

— Почујте... Канда су већ близо...

Баш као да вихор каквог урлика и урнебеса претутње преко барутане. Очевидно бјеше, да се борба водила већ доље у самој тврђи. Лезгинци продрли у тврђу. Забуна показа се за тренутак на лицима осуђених драговољно на смрт, али свештеник отпоче лагано и разговјетно да чита молитву.

„Владико Господе, Исусе Христе, Боже мој! Због Твог страдања на крсту и погреба, не остави ме да погинем у гријесима, јер сам врло грјешан; него, по величини милости Својих, очисти безакоња моја и подај ми да заступством Твојим проведем без напасти живот свој, и удостој ме да будем саучесником радости светих, јер си благ и човјекољубив. Амин“.

Борба се већ давно водила на тврђавским зидовима. Лезгинци се нијесу сад више ни мало обазирали на стотине својих другова, што су падали низ зидове под ударцима бајанета, којима су се још за сад борише изнемогле војничке руке. Данас је јављено иману, да је освануо свршетак газавата и велико славље и побједа пророкова над невјерницима. Данас мора ова шака ироја, која се толико дуго опирала неодољивој навали брђанских племена, пасти под ударцима светих мачева Алахових војника. Све погинуле чекају дивни гајеви Хирама; у својим дворовима од смарагда и аметиста већ су спремне рајске моме, и у загрљају хурија наћи ће борци вјечни свој мир и насладу. И све нове и нове чете насрташе на злопатничке тврђавске зидове. Као лавови бране се Незамај-Козел и Кнаус. Роговој је већ давно лежао разбачених руку поред топова, и непомичним погледом својих укочених очију нетренимице и оштро гледао у сиво, наоблачено небо. Левченко такође, напоштетку, сложи своју главу Он је пред саму смрт пробуразио бајанетом многог Дидојца који га нападоше у густој гомили, али му се некако намјери бајанет на бакрену плочу на појасу једног душмана и сломи. Кад му се сломио бајанет, вграбио је пушчану цијев з објеручке и бранио се кундаком, осјећајујући како му све више снага малаксава. У његовом измождeном тијелу све је већма и већма нестајало бојног одушевљења. Стагарац осјећаше како му некако постаје „свеје једно“. Смрт бјеше поред њега. Он ју ј је осјећао срцем и био спреман да је дочека. Смождивши лубању неком горштаку, што насрну на њега, одбаци он од једанпут пушку, и једва што дотеже да рече: „Господе!“ а оштра сабља лезгинског цигита скиде му уморену главу. Као бујица покуља бијесна хорда низ бедемме у тврђу. Бој се већ заметнуо на тврђавском тргу. Одступајући према баруттани, и Незамај-Козла и Кнауса поче већ да савлађује осјећај равнодушности, којији је нагнао Левченка да одбаци пушку, кад д се изненада деси нешто непојмљиво, нешто бесмислено и сасвим неочекивано.

А у тај мах размахивао је Бризгалов фититиљем, желећи да га јаче распири.

(Наставиће се.)

МЕШОВИТУ ТРГОВИНУ
предаје
У БАВАНИШТУ
под д врло повољним условима.
Божидар Милосављевић,
3—33 248 у Ковину (Tem. Kubin).

СВОЈ СВОМЕ! СВОЈ СВОМЕ!

П. Н.

Част ми је поштованом грађанству Новога Сада и околине му известити, да сам на овдашњој пијаци отворила

МАШАМОДСКУ РАДЊУ

Лебарска ул. бр. 8. **НОВИ САД** Лебарска ул. бр. 8.

Стављајући ово до повољног знања, мојују радњу снабдела сам са париским и бечким моделима. Особиту пажњу слободна сам скренути на моје богато стовариште женских и дечијих шешира по најмодернијем укусу и уз најумеренију цену.

Уверавајући да ћу се трудити, да мојом солидном и брзом послугом стечем потпуно поверење и наклоност п. н. грађанства, слободна сам бележити се

с особитим поштовањем
2—3 3 227 **Зорка Теодоровић.**

БАЛТАЗАРЕВО
ЧАРОБНО ПОЗОРИШТЕ
● ИЗ БУДИМПЕШТЕ ●
приређује у Новом Саду, у Дунђерсковом позоришту у недељу 14. (27) марта о. г. своју другу велику
спиритистичку и чаробну претставу
из најновијег доба.

Данас у недељу, 14. (27.) марта
● НОВ ПРОГРАМ! ●
Глава Ибикова. — Писање духова. Кројач наопако. — Мефистова чудотворна справа. — Мистични рибар.
Сензациони програм!
Почетак у вече у 8 сати.
Ради улазнице: обичне позоришне цене.
Улазнице се могу добити у књижарници госп. Петра Шефера. 264 2—2

ЧУДНОВАТ је сваки успех, који пошт. даме са употребом правог енглеског **краставчевог млека** постигну. Уклања са лица по употреби од неколико дана пеге, бубуљице и друге кожње болести; глача боре, даје лицу, без да је шкодљиво кожи, белу и фину кожу. На париској и бечкој изложби одликовано средство, које како код нас тако и у Енглеској сва укупна средства за лепоту надмашује. Једна бочица стаје **2 круне**. Прави енглески краставчев сапун 1 **круна** и пудер **1 круна 20 пот.**
Добија се у свакој апотеци.
Главно стовариште у апотеци 126 2—40

Grand Prix, светске изложбе у Париву 1900 год
КВИЗДОВ РЕСТИТУЦИОНИ ФЛУИД
ц. и кр. повл вода за прање коња
Цена једној флаши 2 К 80 пот.

Већ од 40 година у дворским коњушњацима и у већим шталама војништва и цивила у употреби за јачање и снажење коња после штрапаца, као угану ноге, код укочености жила и т. д.
а оспособљава коња ванредно да се успехом учествује у тркама.

Прави само
са овом заштитном марком поручује се у свима апотекама у дрогеријама Аустро-Угар.
Илустр. ценовници бадава и франко.

Главно Стовариште: 180 2—25
Franz Joh. Kwizda, ц. и кр. аустро-угар., кр. румун. краљевине, бугарски двор. лиферант.
Kreis-Apotheker, **Korneuburg bei Wien.**

ДОМАЋИ ПРОИЗВОД!
● НОВИНА ●
KLEINOSCHEG SEC
170 6—25

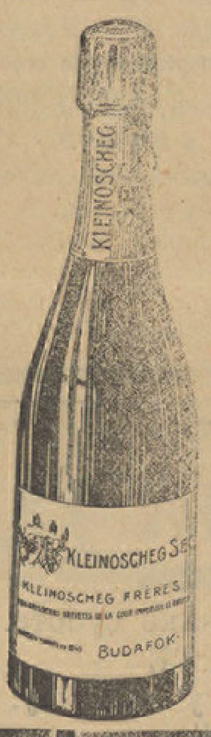

Производ — прве врсте.

Подруми шампањца
БРАЋЕ КЛАЈНОШЕГА
ц. и кр. двојаких набављача
БУДАФОК.

Одликовано 1900.
Dr. OTO
Племен. од Прикоција
Одликовано 1900

(призвађа се из мирисавих биљака) греје и јача тело, унапређује апетит и варење. Добија се оригиналним бутељама у скоро свима шпецерајским деликатесним

Kraft-Bitter-Liqueur.

трговинама и дрогеријама. Главно стовариште за Аустро-Угарску: **L. Stein & Robitschek, WIEN, III.,** Dianagasse 6.

Добија се:
код г. Драгутина Ненадовића, Нови Сад
код г. Јосифа Кулунџића, Земун
код г. М. Петковића, Инђија
код г. Велимира Радака, Митровица
код г. Босковица и Гутмана, Осек.
2—8 244

ЗАИСТА ЈЕ

за сваку радњу од велике важности, да је на пољу утакмице славно призната фирма

D. Lessner, Wien, VI., Mariahilferstrasse Nr. 81—83.

ненадмашима

За пролетњу сезону баснословно велики избор у вуненим штофовима, свиленим штофовима, као и у штофовима за прање, са ценама без конкуренције.

Колекције мустара на захтевање бадава и франко.

При поруци колекције мустара треба безусловно означити сорту штофова као и приближну цену жељених мустара.

Најновијих вунених штофова за сезону 1904. по метеру од **36** новч. до **4 фор. 30 новч.**
Најновијих штофова за прање за сезону 1904. по метеру од **12** новч. до **1 фор. 80 новч.**
Најновијих свилених штофова за сезону 1904. по метеру од **95** новч. до **4 фор.** —

ПРИ ПОРУЧБИНИ КОЛЕКЦИЈЕ МУСТАРА ТРЕБА СЕ ПОЗВАТИ НА ОВЕ НОВИНЕ.

Налоге, преко 20 круна достављају се са плаћеном поштарином.

Највећа трговина за разашиљање робе

D. LESSNER

101 4—12 **WIEN** VI., Mariahilferstrasse Nro 81—83 **WIEN.**

Richter's Liniment Capsici comp

Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се већ од преко 34 године као поуздан лек против костобоље, реуме и назеба употребљава. 790 30—40

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер“ и фирмом „**Richter**“ — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. — Главно стовариште код: Јосифа пл. Терека, апотекара у Будимпешти.

F. Ad. Richter & Cie., k. u. k. Hofl. **Rudolstadt.**

---

500 форината плаћам ономе, кога заболи зуб или коме смрди из устију након трајне употребе **Бартилине воде за зубе.** Цијена је бочици 70 филира (поштарина посебно 95 филира).

Ed. Bartilla-Winkler
Wien, 19./I. Sommergasse 1.
Добива се у свима лекарницама.

Захтевајте свагдје, изрично Бартилину воду за зубе. Пријаве о потворењу награђујем.
У мјеста гдје се ова не може да добије, шаљем 7 бочица за К 5·20 просто од поштарине. 1001 8—

ГВОЖЂАРСКА ТРГОВИНА

Ђоке Радивојевића

У ВУКОВАРУ

потребује помоћника, који осим српског немачки и нешто мађарски говори. Ступити може одма. 247 4—5

Светска изложба Париз 1900. „Grand prix“.

Светско прослављени руски **караванski тејови**
БРАЋЕ К. и С. ПОПОВА
у МОСКВИ
набављачи многих европских дворова.
Најфинија марка.
У оригиналним пакетима добија се у свима финијим трговинама.

К и С

Заштитна марка законом регистрована.
998 10—10

НА БУДИМПЕШТАНСКОЈ ИЗЛОЖБИ ВЕЛИКОМ МЕДАЉОМ ОДЛИКОВАНА
ТВОРНИЦА ТОРОЊСКИХ САТОВА И ЛИВНИЦА ЗВОНА

П. Ђ. ПАНТЕЛИЋА

У ЗЕМУНУ

израђује **нове тороњске сатове** сопствене конструкције; лије и прелива

НОВА ЗВОНА

по најновијој системи (хармонично удешена),

козе за звона

од кованог гвожђа.

Мањим општинама дајем уз отплату на више година. 177 4—

1854. Основана 1854.

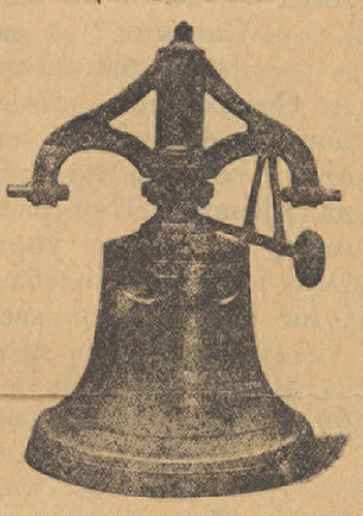

АМЕРИКА

Из ХАВРА полази сваке суботе.
ПУТНЕ КАРТЕ
кроз француску пругу.
Добро и брзо одпремање. — Изврсна опскрба са вином и ликером.
Блпжа извешћа даје бадава и франко
Französische Linie 141 4—8
Wien, IV. Weyringergasse 8.

По високој кр. земаљској влади проглашена лековитом водом рудницом
чиста алкаличко-муриатичка

Апатовачка киселица

није само најбоље и најздравије
столно пиће
је и најкориснија и најгласовитија
лековита вода

која је од првих лијечничких ауторитета препоручена и дјелује ненадкриљиво код болести желудца, плућа, грчљана, разних катара, астме, мјехура, каменца, хемероида (златне жиле), катеклих и зрнатих јетара, жгаравице и разних женских болести. 162 9—100

Одликована са 13 златних и сребрних колајна.

„Управитељство врела Апатовачке киселице“
Загреб, Илица број 17.

Добива се у свим лекарнама, трговинама миродија, ресторацијама и гостионама.

Десетинама година узима се са изванредним успехом против улога и реуме
КРИГНЕРОВ

РЕПАРАТОР

Законом заштићен.

У болници св. Рока од 136 болесника излечено их је 128 потпуно.
Велика боца 2 круне.
Мала „ 1 круну.
Добија се у апотекама.
Чувајте се подражавања.

За лечење малокрвних, оних који су без апетита, бледих, нервозних и за ојачање слабуњаве деце особито делује **Кригнеров препарат**

ТОКАЈСКО КИНА-ВИНО СА ГВОЖЂЕМ.

Особита својства овога врло укусног пића похваљена су и од земаљског санитетског савета, а препоручило га је и министарство унутр. дела
Велика боца 6·— круна.
Мала „ 3·20 „

Најбоље средство за чишћење лица и лепоту
Особито делује.

AKACIA-CRÈME.

Овај светског гласа крем је сасвим нешкодљив, без олова и живе; полепшава, освежује и подмлађује свако лице.
Законом заштићено.

Одличне даме најрадије употребљавају:

АКАЦИА -крем 2 кр. -пудер 1 к. -сапун 1 к.

Главно стовариште: **Kronen-Apotheke**
BUDAPEST, VIII., Kálvin-tér.

Може се добити у апотекама, само треба захтевати Кригнерове препарате. 919 12—20

„БУРСКА“ ЧЕЛИЧНА КОСА

са жигом „**Бурског коњаника**“ је најбоља на свету једино властити разашиљач по целој Европи и Америки је

WINKLER és GRAUER

Kőbánya 15.

Бурска челична коса је за чудо трајна а и врло добро сече (коси). Поштоване читаоце већ у свом интересу упозоравамо, да од никог не купе и не наруче косу, док горње светке фирме не заишту велики илустровани ценовник, који се на захтев сваком франко шаље. Нек сваки дописном картом иште велики ценовник.

Зимски су месеци најудесније наручбине скупљати.

Скупљачима повластице. Потпуна гаранција. Чувајмо се лажних имитација. 1030 9 30

1 ком. Транзвалског бријача 1 фор. 50 новч.

Главни уредник Јаша Томић. Одговорни уредник Константин Брадваровић Српска штампарија дра Светозара Милетића у Новом Саду.